

ความหมายทางกฎหมายและความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนของ
“ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามมาตรา 14 (1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560
The study of legal meaning of “Distortive computer data” according to
section 14 (1) of Computer related Crime Act B.E. 2550 amended B.E.
2560 and the compliance with human right principles

คณาธิป ทองรวีวงศ์¹

บทคัดย่อ

การแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 14 (1) ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ปี พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บังคับกับอาชญากรรมประเภทการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขนี้เพิ่มองค์ประกอบ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ซึ่งไม่มีนิยามตามกฎหมาย ผลการศึกษาวิเคราะห์ความหมายทางกฎหมายพบว่า ถ้อยคำนี้มีความหมายกว้างและตีความได้หลายนัยทำให้สามารถนำไปปรับใช้กับการกระทำทางระบบคอมพิวเตอร์อื่นที่มีใช้การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือประเด็นสาธารณะต่างๆ ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า อนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์และกฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของหลายประเทศที่กำหนดความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ ไม่มีองค์ประกอบ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” โดยบางประเทศไม่ได้นำความจริงหรือเท็จของเนื้อหาที่กำหนดเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ด้วย นอกจากนี้ เมื่อนำเนื้อหา มาตรา 14 (1) มาวิเคราะห์ตามหลักสิทธิมนุษยชนพบว่า องค์ประกอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนไม่สอดคล้องกับเกณฑ์สิทธิมนุษยชนหลายประการ เช่น ความแคบและเจาะจง ความจำเป็นและได้สัดส่วน จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยตัดองค์ประกอบ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ออกจากมาตรา 14 (1)

คำสำคัญ: ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน, สิทธิมนุษยชน

Abstract

An amendment to Section 14 (1) of the 2017 Computer-related Crime Act is intended to apply to computer fraud crimes. However, this amendment added new elements of "Distortive computer data" which has no legal definition. This study found the broad meaning and interpretation of Distortive computer data which could be applied and prosecuted other online activities apart from computer frauds such as making political views or public issues. A comparative study of Thai law and foreign law found indicates that the Cybercrime conventions and computer crime laws of several countries which includes computer fraud offenses provide no element of "Distortive computer data".

¹ รองศาสตราจารย์ คณานิติศาสตร์ และผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อีเมล kanathip.tho@kbu.ac.th

Some countries did not include the truth or falsehood of the content as an element of computer fraud offence. In addition, this study using human right principles to analyzes elements of Article 14 (1) and found that "Distortive computer data" element is incompatible with several human rights criteria, such as narrowness and specificity, necessity and proportion. Hence, this study proposes recommendation to amend Computer-related Crime Act by deleting element of "Distorted Computer Information" from Article 14 (1)

Keywords: Computer Crime, Freedom of speech, Distortive computer data, Human right

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ที่แก้ไขปี พ.ศ. 2560 (ซึ่งต่อไปในบทความวิจัยนี้จะเรียกว่า "พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์") มีหลักว่า "ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา" การแก้ไขมาตรา 14 (1) มีเหตุผลคือการแก้ไขความซ้ำซ้อนระหว่างการดำเนินคดีหมิ่นประมาท กับ การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ เนื่องจากก่อนการแก้ไขมาตรานี้ถูกนำมาใช้ตั้งข้อหาและดำเนินคดีกับการเผยแพร่ข้อมูลกระทบต่อชื่อเสียงบุคคลซึ่งผู้เสียหายอ้างว่าข้อมูลดังกล่าว "ปลอมหรือเท็จ" ควบคู่กับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 และ 328 ทั้งที่กฎหมายสองฉบับดังกล่าวมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายระบุเหตุผลว่า "...ไม่รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท เนื่องจากวัตถุประสงค์หรือคุณธรรมแห่งกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองระหว่างความผิดฐานหมิ่นประมาทกับความผิดตามมาตรา 14 (1) มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ความผิดตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) มุ่งคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ส่วนความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญานั้นมีวัตถุประสงค์หรือคุณธรรมแห่งกฎหมายโดยมุ่งคุ้มครองชื่อเสียงและศักดิ์ศรีของบุคคลผู้ถูกใส่ความเป็นสำคัญ" (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559:5-6) เหตุผลการแก้ไขมาตรา 14 (1) ยังระบุว่า "...การกระทำในลักษณะ "Phishing" และการกระทำอื่น เช่น หลอกลวงขายสินค้าออนไลน์ หรือหลอกลวงรูปแบบอื่นๆ หากมิได้เป็นการกระทำต่อประชาชน ก็กำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้..." (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559:5-6) จึงกล่าวได้ว่า มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขในปี พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับใช้กับอาชญากรรมประเภทฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ (Computer fraud) ซึ่งจำแนกได้หลายชนิด (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2564: 25-27) เช่น (1) การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ที่มีเป้าหมายต่อการประมาทผลโดยอัตโนมัติของระบบหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นการกระทำต่อระบบหรือโปรแกรมที่ตัดสินใจโดยอัตโนมัติ (2) การฉ้อโกงประเภท "Phishing" ซึ่งระบุไว้ในเหตุการณ์แก้ไขมาตรา 14 (1) โดยทั่วไปเป็นการนำข้อมูลปลอมหรือเท็จเข้าสู่ระบบด้วยความมุ่งหมายได้มาซึ่งข้อมูลของเหยื่อ (3) การฉ้อโกงประเภท "Scam" ซึ่งใช้ข้อมูลเท็จหลอกลวงมนุษย์เพื่อประสงค์ทรัพย์สินจากเหยื่อ จะเห็นได้ว่า การฉ้อโกงคอมพิวเตอร์บางชนิดไม่ได้มุ่งหลอกลวงบุคคล เช่น การฉ้อโกงที่มุ่งกระทำต่อระบบหรือโปรแกรม จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเนื้อหาปลอมหรือเท็จที่ทำให้มนุษย์เข้าใจผิด ซึ่งแตกต่างจากการฉ้อโกงประเภท "Phishing" หรือ "Scam" ซึ่งมีเป้าหมายที่ความเข้าใจผิดของมนุษย์จึงต้องอาศัยข้อมูลปลอมหรือเท็จ ในแง่กฎหมายจึงมีความจำเป็นในการกำหนดความผิดสำหรับการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ชนิดที่มุ่งกระทำต่อระบบหรือโปรแกรมเป็นฐานความผิดเฉพาะเนื่องจากไม่สามารถปรับใช้กฎหมายอาญาด้านฉ้อโกงที่มีองค์ประกอบการใช้ข้อมูลเท็จเพื่อหลอกลวงบุคคล (Kanathip Thongraweewong, 2018 :102-103) อย่างไรก็ตาม การแก้ไขมาตรา 14 (1) ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อบังคับใช้กับการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์นั้นมีการเพิ่มเติมคำว่า "ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน" ซึ่งไม่มีนิยามและนำไปสู่ประเด็นการบังคับใช้ที่อาจกว้างกว่าการฉ้อโกงทาง

คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ดำเนินคดีกับผู้เผยแพร่ข้อมูลแสดงความคิดเห็นต่างๆ งานวิจัยนี้จึงศึกษาความหมายทางกฎหมายของคำดังกล่าวรวม โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศเพื่อชี้ให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่าง รวมทั้งชี้แจงน้ำหนักมาตรา 14 (1) กับเกณฑ์ด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560
- (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำว่า ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน ตามอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์และกฎหมายต่างประเทศ
- (3) ศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนขององค์ประกอบความผิด “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยสาขานิติศาสตร์เรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีขอบเขตศึกษาวิเคราะห์ ตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาศาล บทความวิชาการ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหา (Comparative analysis) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของไทยกับ อนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ และกฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศ ในประเด็นปัญหาการตีความความหมายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน องค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ และชี้แจงน้ำหนักกฎหมายดังกล่าวในกรอบหลักสิทธิมนุษยชน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตจำกัดเฉพาะการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาขององค์ประกอบ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 โดยไม่มีขอบเขตการศึกษาองค์ประกอบอื่นของอนุญัตราฐานี้ เช่น “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม” ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- (1) ทราบถึงความหมายของคำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560
- (2) ทราบถึงแนวทางของอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์และกฎหมายต่างประเทศในการกำหนดองค์ประกอบเกี่ยวกับข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน
- (3) ทราบถึงความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนขององค์ประกอบความผิด “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560

**NMCCON
2021**

การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา

ครั้งที่ 8 ประจำปี พ.ศ.2564

“สู่ชีวิตวิถีใหม่ ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ”

27 มีนาคม พ.ศ. 2564

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบ่งเป็น ประเด็นดังนี้

(1) พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามมาตรา 14 (1) ผลการศึกษาวិเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ทั่วบทกฎหมาย แนวคิดทฤษฎี คำพิพากษาศาลพบว่าคำดังกล่าวมีความหมายกว้าง และสามารถจำแนกได้หลายนัย โดยสามารถตีความได้กว้างกว่าข้อมูลเท็จ

(2) จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเมืองและนโยบายรัฐในช่วงก่อนที่จะมีการเพิ่มเติม “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ในมาตรา 14 (1) ของ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พบการใช้คำดังกล่าวในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติหลายฉบับ ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2557—2559 เช่น ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 12/2557 กำหนดว่า “... เพื่อให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนเป็นไปด้วยความถูกต้อง ปราศจากความบิดเบือน” ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 14/2557 กำหนดว่า “ห้ามสื่อมวลชนเชิญบุคคล ให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็น ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดการขยายความขัดแย้ง บิดเบือน และสร้างความสับสนให้กับสังคม...” ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 17/2557 กำหนดว่า “ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตทุกราย ติดตาม ตรวจสอบ ระวังยับยั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใดๆ ที่มีการ บิดเบือน ...อันจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักรหรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ...”

(3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดมาตรา 14 (1) กับอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ ผลการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหามาตรา 14 (1) กับอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์พบว่า มาตรา 14 (1) ในส่วนของการนำข้อมูล “ปลอม” เข้าสู่ระบบ มีองค์ประกอบเทียบเคียงได้กับ ความผิดฐาน ปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ (Computer-related forgery) ตามอนุสัญญาฯ มาตรา 7 และมาตรา 14 (1) ในส่วนของการนำข้อมูล “เท็จ” เข้าสู่ระบบ มีองค์ประกอบเทียบเคียงได้กับ ความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ (Computer-related fraud) ตามอนุสัญญาฯ มาตรา 8 อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบข้อแตกต่างสำคัญ 3 ประการคือ ประการที่หนึ่ง มาตรา 14 (1) รวมความผิดทั้งการปลอมแปลงและการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์แต่อนุสัญญาฯ กำหนดแยกความผิดฐานปลอมแปลงและฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ออกจากกัน ประการที่สอง มาตรา 14 (1) กำหนดความผิดสำหรับการกระทำ “นำเข้าสู่ระบบ” (Input) แต่อนุสัญญาฯ กำหนดการกระทำที่กว้างกว่า ประการที่สาม มาตรา 14 (1) กำหนดความผิดโดยเน้นการนำเข้าสู่ระบบซึ่งเนื้อหา (Content) เท็จ ปลอม บิดเบือน ในขณะที่อนุสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับความจริงหรือเท็จหรือบิดเบือนของเนื้อหาข้อมูลคอมพิวเตอร์

(4) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ มาตรา 14 (1) กับ แนวทางการบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ พบว่ากฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของประเทศที่มีฐานความผิดฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ เช่น เยอรมัน เดนมาร์ก อังการี มีได้กำหนดองค์ประกอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนดังเช่นมาตรา 14 (1)

(5) ผลการศึกษาเนื้อหามาตรา 14 (1) พบว่า องค์ประกอบด้านเจตนาพิเศษ “โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง” แตกต่างจากความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศ และอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ ซึ่งจำกัดเฉพาะกรณีที่มีการหลอกลวงเพื่อได้มาซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

(6) นอกจากความกว้างและไม่ชัดเจนขององค์ประกอบ “บิดเบือน” เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับองค์ประกอบความผิดอื่นของมาตรา 14 (1) เช่น “โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง” ผลการศึกษาพบว่า มาตรานี้สามารถครอบคลุมหรือปรับใช้ดำเนินคดีกับพฤติกรรม 2 กลุ่มคือ กลุ่มพฤติกรรมที่หนึ่ง การฉ้อโกงและปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ และ กลุ่มพฤติกรรมที่สอง คือ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหา “ปลอม เท็จ บิดเบือน” ด้วยวัตถุประสงค์หรือเจตนาอื่นนอกเหนือจากการหลอกลวงทรัพย์สินด้วย เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเท็จหรือบิดเบือน (Fake news)

(7) เมื่อนำหลักกฎหมายมาตรา 14 (1) มาวิเคราะห์ตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วพบว่ามาตรานี้จำกัดสิทธิเสรีภาพที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์คุ้มครองสิทธิมนุษยชนหลายประการ เช่น ความแคบและเจาะจงของกฎหมาย ความชัดเจนและไม่คลุมเครือ ความจำเป็นและได้สัดส่วน

อภิปรายผล

หัวข้อนี้จะทำการอภิปรายผลแยกตามผลการวิจัยข้างต้นเป็นรายประเด็นดังนี้

(1) คำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ไม่มีนิยามตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ความหมายตาม พจนานุกรม “บิดเบือน” หมายถึง “ทำให้ผิดแผกไปจากเดิมหรือจากข้อเท็จจริง” เปรียบเทียบกับ “ปลอม” หมายถึง “ทำให้เหมือนคนอื่นหรือสิ่งอื่น” และ “เท็จ” เป็นคำวิเศษณ์อันแสดงสภาพข้อมูลที่ “ไม่จริง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) จะเห็นได้ว่า บิดเบือน เป็นคำกริยา อันเป็นการกระทำเกี่ยวกับ “ข้อเท็จจริง” ซึ่งส่งผลให้เกิด ลักษณะหรือสภาพข้อมูลที่ผิดแผกแตกต่างซึ่งสภาพเช่นนี้อาจไม่ถึงขั้นเป็นเท็จ อย่างไรก็ตาม มาตรา 14 (1) ใช้คำว่า “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” แสดงถึงการนำ “บิดเบือน” มาใช้ขยายคำนาม “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หรือเป็นการนำคำกริยามาใช้ลักษณะของคำวิเศษณ์ ประกอบกับเมื่อพิจารณาว่ามาตรา 14 (1) มีคำว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ “ปลอมหรือเท็จ” อยู่แล้ว การแก้กฎหมายโดยเพิ่มเติม “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” จึงสะท้อนเจตนารมณ์ที่จะขยายขอบเขตให้กว้างกว่าข้อมูลเท็จ ผลการศึกษาจากเนื้อหา กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี และคำพิพากษาศาล พบว่าคำดังกล่าวมีความหมายกว้าง และมีความหมายได้ 7 นัย ซึ่งแจกแจงได้ดังนี้

นัยที่หนึ่ง การสื่อสารข้อมูลที่ทำให้เข้าใจผิด (Misleading) ซึ่งจำแนกได้สองกลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่ง เนื้อหาทำให้เข้าใจผิดที่ถึงขั้นข้อมูลเท็จ เช่น การนำเสนอข้อคิดเห็นเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นข้อเท็จจริง (presenting comment as fact) (United Kingdom’s House of Commons Digital, Culture, Media and Sport Committee, 2018) กลุ่มที่สอง เนื้อหาข้อมูลที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดแต่ยังไม่ถึงขั้นเท็จ ความหมายในแง่นี้พบได้จาก พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 22 (2) ห้ามโฆษณาโดยใช้ “ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม” จะเห็นได้ว่า ข้อความที่ทำให้เข้าใจผิดมีความหมายกว้างกว่า “เท็จ”

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 59 (5) กำหนดว่าการโฆษณาต้อง “ไม่แสดงข้อความที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องมือแพทย์” และกำหนดข้อมูลเท็จเป็นอีกอนุมาตราหนึ่ง คือ มาตรา 59 (1) จึงแสดงว่า เนื้อหาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด แตกต่างจาก เนื้อหาอันเป็นเท็จ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาข้อมูลที่ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจสับสนซึ่งยังไม่ถึงขั้นเป็นข้อมูลเท็จ อาจอยู่ในความหมายของข้อมูลบิดเบือน

นัยที่สอง บิดเบือนในลักษณะคำกริยาของการทำให้เกิดข้อมูลเท็จ ความหมายนี้ปรากฏจากคำพิพากษาศาล ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานกรณีมีการให้ข้อมูลแตกต่างกันในหลายขั้นตอน เช่น ให้การในชั้นสอบสวนอย่างหนึ่ง เบิกความในคดีตอนต้นอย่างหนึ่ง ต่อมาเบิกความอีกอย่างหนึ่ง ศาลเรียกการสื่อสารเหล่านี้ว่า “บิดเบือน” เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5197/2556 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1832/2554 แม้ศาลไม่ได้ระบุโดยตรงว่าเป็น “เท็จ” เพราะไม่มีประเด็นให้วินิจฉัย แต่การบิดเบือนตามนัยนี้มีความหมายเป็นคำกริยาทำให้เกิดข้อมูลเท็จ

นัยที่สาม การสื่อสารข้อมูลที่นำไปสู่ความรับรู้หรือความเข้าใจแตกต่างจากข้อเท็จจริง ความหมายนัยนี้พบจากคำพิพากษา เช่น “จำเลยที่ 3 อ้างว่าชิ้นส่วนโครงเหล็กวางระเกะระกะอยู่ในรถบรรทุก แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพของชิ้นส่วนโครงเหล็กตามภาพถ่าย เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นของใหม่ ..การที่จำเลยที่ 3 เบิกความลอยๆ เพียงเพื่อพยายามบิดเบือนข้อเท็จจริงให้เห็นว่าเหล็กที่จำเลยที่ 3 รับซื้อไว้เป็นเศษเหล็ก จึงไม่น่าหนักแก่การรับฟัง...” (คำ

พิพากษาศาลฎีกาที่ 16202/2557) การกล่าวอ้างข้อเท็จจริงของจำเลยโดยสภาพอาจยังไม่ใช่ ข้อมูลเท็จ แต่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจไปในทางที่ไม่ตรงกับความจริง จึงอยู่ในความหมายของบิดเบือนได้

นัยที่สี่ การสื่อสารข้อมูลเพียงบางส่วนหรือปกปิดข้อเท็จจริงบางส่วน ทำให้รับรู้หรือเข้าใจแตกต่างไปจากข้อเท็จจริง ความหมายนัยนี้ศึกษาพบจากคำพิพากษา เช่น “...พยานโจทก์เบิกความแตกต่างกัน.. ซึ่งเป็นกรบิดเบือนข้อเท็จจริงในส่วนที่เป็นสาเหตุแห่งคดีที่ตนเป็นผู้ก่อและพยายามปกปิดข้อเท็จจริงส่วนที่ไม่เป็นผลดีแก่ตน...” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2934/2540) “....เบิกความในลักษณะปกปิดบิดเบือนข้อเท็จจริง...” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4938/2557) จะเห็นได้ว่า การเปิดเผยข้อมูลบางส่วนที่ศาลเรียกว่า “ปกปิดบิดเบือน” นั้นหากพิจารณาเฉพาะข้อมูลในส่วนที่เปิดเผยอาจยังไม่ใช่ข้อมูลเท็จ

นัยที่ห้า การที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฎีกาโดยอ้างว่าเป็นข้อกฎหมาย แต่ศาลเห็นว่าเป็นฎีกาข้อเท็จจริง และเรียกลักษณะพฤติการณ์เช่นนี้ว่า “บิดเบือนปัญหาข้อเท็จจริงให้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 960/2559) จากการวิเคราะห์เนื้อหาหลักข้อนั้นพบว่า ปัญหาว่าฎีกานั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย อยู่ในอำนาจศาลที่จะเป็นผู้วินิจฉัย โดยศาลยังอาจเห็นแตกต่างกันได้ เช่น ศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายแต่ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลลักษณะนี้ยังไม่ถึงขั้นเป็นข้อมูล “เท็จ” ศาลจึงใช้คำว่า “บิดเบือน”

นัยที่หก การนำข้อมูลจากบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context) หนึ่ง ไปประกอบร่วมกับข้อมูลอื่นในอีกบริบทหนึ่ง ข้อมูลลักษณะนี้โดยทั่วไปยังไม่ใช่ข้อมูลเท็จ แต่อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด (Misinterpretation) ซึ่งเป็นตีความของผู้รับสารแต่ละราย และอาจอยู่ในความหมายของข้อมูลบิดเบือน (United Kingdom’s House of Commons Digital, Culture, Media and Sport Committee, 2018)

นัยที่เจ็ด การวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นสาธารณะด้วยข้อมูลที่ผิดแผกแตกต่างจากข้อมูลของรัฐบาล เช่น การโพสต์ข้อมูลตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาล จากการศึกษาพบว่ามีหลายกรณีที่เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีกับการสื่อสารข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะนี้ โดยตั้งข้อหา “บิดเบือน” โดยอาจตั้งข้อหาพร้อมกับ อนุมาตราอื่น เช่น 14 (2) และ 14 (3) โดยนัยนี้ เป็นการพิจารณาความหมายโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลของรัฐในฐานะเป็นข้อมูลมาตรฐานที่ถูกต้อง คำว่าบิดเบือนตามนัยนี้เปรียบเทียบกับถ้อยคำที่ปรากฏในประกาศและคำสั่งของ คสช. ดังจะวิเคราะห์ต่อไป

(2) ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารพบว่า ข้อมูลข่าวสาร “บิดเบือน” ในตัวบทของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหลายฉบับในช่วงระยะเวลา พ.ศ.2557—2559 สะท้อนภาพรวมของนโยบายรัฐเกี่ยวกับการควบคุมเนื้อหาข้อมูลที่สื่อสารผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งวิทยุโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต ในช่วงเวลานี้ มีการเสนอร่างแก้ไข พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ซึ่งในที่สุดมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายในปี พ.ศ. 2560 การแก้ไขนี้มีได้แก้ไขในส่วนความผิดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยทางคอมพิวเตอร์ เช่น การโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางไซเบอร์ต่างๆ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563:35-42) อันเป็นอาชญากรรมไซเบอร์โดยแท้ (Pure cybercrime) (Cherdantseva and Jeremy, 2013: 26-27) แต่มุ่งเน้นแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเนื้อหา โดยเฉพาะมาตรา 14 (1) ซึ่งเพิ่มเติมคำว่า “บิดเบือน” ในแนวทางเดียวกับประกาศและคำสั่งข้างต้น อันแสดงถึงวัตถุประสงค์ควบคุมการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เนื่องจากมาตรา 14 (1) มีองค์ประกอบข้อมูลที่บิดเบือนอันมีความหมายกว้างและบัญญัติขึ้นในกระบวนการภายใต้บริบททางการเมืองที่อยู่ภายใต้ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ จึงจะทำการศึกษาวินิจฉัยเปรียบเทียบในประเด็นต่อไปว่ากฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของต่างประเทศกำหนดความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ในลักษณะเดียวกับมาตรา 14 (1) หรือไม่

(3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดมาตรา 14 (1) กับอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ พบว่ามาตรา 14 (1) ของ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เทียบได้กับ มาตรา 7 และ 8 ของอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ แต่พบข้อแตกต่างสำคัญ 3 ประการคือ ประการที่หนึ่ง มาตรา 14 มีขอบเขตกว้างรวมความผิดสองฐานคือ การปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ และการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ ในขณะที่อนุสัญญาฯ แยกระหว่างการปลอมแปลง (Forgery) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ และ การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ (Computer fraud) ออกจากกัน ประการที่สอง มาตรา 14 (1)

กำหนดความผิดสำหรับการนำเนื้อหาข้อมูลปลอมหรือเท็จเข้าสู่ระบบ แต่อนุสัญญาฯ มาตรา 7 และ 8 กำหนดความผิดสำหรับการกระทำที่กว้างกว่า "นำเข้าสู่ระบบ" (Input) กล่าวคือ รวมถึงการ "แก้ไข ลบ รั้งบยับยั้งหรือรบกวนขัดขวาง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ (alteration, deletion, or suppression of computer data) แสดงว่า การกระทำอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงและปลอมแปลงตามอนุสัญญาฯ คือการกระทำทางเทคนิคอันส่งผลต่อการประมวลผลโดยอัตโนมัติของระบบ ไม่ใช่มุ่งเน้นการหลอกลวงมนุษย์ด้วยเนื้อหาปลอมหรือเท็จ ประการที่สาม แม้อนุสัญญาฯ มาตรา 7 และ 8 มีองค์ประกอบ "นำเข้า" (Input) สู่ระบบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ได้กำหนดปัจจัยความจริงหรือเท็จของข้อมูลที่นำเข้าซึ่งพิจารณาจากความเข้าใจของมนุษย์ จึงไม่พบองค์ประกอบ "บิดเบือน" เนื่องจากการ "นำเข้า" มีความหมายในลักษณะของการนำเข้าชุดคำสั่งหรือรหัสเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่อข้อมูลหรือระบบ แต่มาตรา 14 กำหนดความผิดสำหรับการ "นำเข้าข้อมูลเนื้อหา" ที่กระทบต่อความเข้าใจของมนุษย์ จึงมีองค์ประกอบ "เท็จ" รวมทั้งเพิ่มเติม "บิดเบือน" ทำให้มาตรา 14 (1) แตกต่างจากความผิดฐานฉ้อโกงหรือปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ตามกฎหมายต่างประเทศที่บัญญัติขึ้นเพื่ออุดช่องว่างความผิดฉ้อโกงและปลอมแปลงตามกฎหมายอาญาเดิมที่ไม่สามารถใช้ได้กับการฉ้อโกงที่กระทำต่อการประมวลผล (Council of Europe, 2001: 17-18.) จากความแตกต่างดังกล่าว ส่งผลให้มาตรา 14 มีลักษณะเป็นกฎหมายการสื่อสาร (Communication law) ครอบคลุมเนื้อหา "ปลอม เท็จ บิดเบือน" ซึ่งมีเจตนารมณ์ของความผิดฐานฉ้อโกงและปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ตามอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ ส่งผลให้มาตรา 14 (1) มีองค์ประกอบที่กว้างและสามารถนำมาใช้ดำเนินคดีกับการสื่อสารแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ

(4) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ มาตรา 14 (1) กับกฎหมายต่างประเทศพบว่า กฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์บางประเทศเช่น แคนาดา ฟินแลนด์ สหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ไว้โดยเฉพาะ แต่ปรับใช้ความผิดฉ้อโกงตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2561: 35-47)

สำหรับกฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของบางประเทศที่มีฐานความผิดฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะอันเป็นแนวทางเดียวกับอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ โดยเฉพาะประเทศในสหภาพยุโรป เช่น เยอรมัน เดนมาร์ค อังการี ก็มีได้กำหนดองค์ประกอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน ไว้ดังเช่นมาตรา 14 (1) นอกจากนี้ ความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ของประเทศเหล่านี้ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบในแง่ความจริงหรือเท็จของเนื้อหาด้วย เนื่องจากมุ่งปรับใช้กับการฉ้อโกงหลอกลวงที่มีเป้าหมายต่อการทำงานหรือการประมวลผลโดยอัตโนมัติของระบบคอมพิวเตอร์มิใช่การหลอกลวงที่มีเป้าหมายต่อความคิดหรือความเข้าใจของบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาฐานฉ้อโกงอยู่แล้ว

(5) ผลการศึกษาพบว่า การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ เป็นกรณีอาชญากรรมมีเจตนาแสวงประโยชน์ เกี่ยวกับทรัพย์สิน กฎหมายต่างประเทศจึงกำหนดองค์ประกอบนี้ เช่น อนุสัญญาฯ กำหนดเจตนาพิเศษว่า "เพื่อได้มาซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจ" (Economic benefit) องค์ประกอบนี้ทำให้ความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์มีขอบเขตจำกัดไม่ขยายไปถึงการสื่อสารเนื้อหาข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนโดยผู้กระทำไม่มีเจตนาได้มาซึ่งประโยชน์ทางการเงิน ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรา 14 (1) พบว่าในส่วนองค์ประกอบ "โดยทุจริต" มีนิยามตามกฎหมายอาญาหมายถึงการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ แต่องค์ประกอบ "โดยหลอกลวง" ที่เพิ่มเติมจากการแก้ไขกฎหมาย พ.ศ. 2560 ส่งผลให้มาตรานี้มีขอบเขตกว้างกว่าการแสวงประโยชน์ทางทรัพย์สิน ซึ่งอาจทำให้มาตรานี้สามารถนำมาใช้กับการเผยแพร่ข่าวบิดเบือนทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ปรากฏว่าผู้กระทำได้มาซึ่งประโยชน์ทางทรัพย์สิน

(6) ผลการศึกษาพบว่า ความกว้างของคำว่าบิดเบือน เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับองค์ประกอบความผิดอื่นตามมาตรา 14 (1) เช่น โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง ส่งผลให้มาตรานี้อาจนำไปใช้ดำเนินคดีพฤติกรรม 2 กลุ่มคือ กลุ่มพฤติกรรมที่หนึ่ง การฉ้อโกงและปลอมแปลงทางคอมพิวเตอร์ เช่น สแกม (Scamming) ฟิชซิง (Phishing) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมหรือเท็จเข้าสู่ระบบ โดยเจตนาแสวงประโยชน์ทางทรัพย์สิน การปรับใช้กับพฤติกรรมกลุ่มนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการแก้ไขมาตรานี้และคล้ายคลึงกับอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ กลุ่มพฤติกรรมที่สอง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือบิดเบือนโดยไม่ได้หลอกลวงเพื่อมุ่งแสวง

ประโยชน์ทางทรัพย์สินในลักษณะของการฉ้อโกง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเท็จหรือบิดเบือน (Fake news) เพื่อหวังผลทางการเมือง โดยนัยนี้ ความผิดมาตรา 14 (1) จึงส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

(7) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of speech) ซึ่งมีความหมายรวมถึงการสื่อสารข้อมูลคอมพิวเตอร์ด้วยนั้น (Puddephatt, 2005:36) ได้รับการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 34 ซึ่งแม้ว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวอาจทำได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ ตามมาตรา 26 ระบุว่า การตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ หลักการนี้สอดคล้องกับ ICCPR ข้อ 19 ซึ่งระบุว่า “ข้อจำกัด (เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น) ต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็น...” ดังนั้น มาตรา 14 (1) ของ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงต้องชั่งน้ำหนักกับการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลด้วยซึ่ง เมื่อเทียบกับแนวทางของต่างประเทศแล้วพบว่า การชั่งน้ำหนักประกอบด้วยหลายเกณฑ์ย่อย ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์ดังนี้

- กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ต้องมีความชัดเจน หรือไม่คลุมเครือ (Vagueness doctrine) (Werhan, 2004:146) ผลการวิจัยข้างต้นที่ชี้ว่า ข้อมูลบิดเบือนมีความหมายไม่ชัดเจน มาตรา 14 (1) จึงไม่สอดคล้องกับเกณฑ์นี้

- กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ต้องตราขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งวัดได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical evidence) มิใช่เป็นเพียงความคิดการณ์หรือความเป็นไปได้ (Bychawska-Siniarska, 2017: 43). จากมาตรา 14 (1) การนำข้อมูลบิดเบือนเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ต้องเข้าองค์ประกอบ “โดยประการที่น่าจะเสียหายแก่ประชาชน” จะเห็นได้ว่า ตัวบทไม่ได้กำหนดลักษณะเชิงรูปธรรมของความเสียหายดังเช่นการได้ไปซึ่งทรัพย์สิน จึงอาจทำให้มีการนำไปใช้กับการเผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนที่ส่งผลกระทบในแง่อื่นนอกเหนือจากการฉ้อโกง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลทางการเมืองที่ไม่ตรงกับข้อมูลภาครัฐทำให้เจ้าหน้าที่ตั้งข้อหาว่าข้อมูลดังกล่าวทำให้ประชาชนเสียหายซึ่งเป็นการตีความ “ความเสียหาย” ในแง่ความมั่นคงของรัฐอย่างกว้างและไม่อาจชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม

- กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต้องมืองค์ประกอบแคบและจำกัด (Narrowly written) หรือไม่กว้างเกินไป (Overbroad) เกณฑ์นี้ปรากฏในกฎหมายหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา (Sargentich, 1970: 574) จากผลการวิจัยข้างต้นที่ชี้ว่า ข้อมูลบิดเบือนมีความหมายกว้างหรือมีความหมายได้หลายนัย มาตรา 14 (1) จึงไม่สอดคล้องกับเกณฑ์นี้

- กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต้องอยู่ภายใต้หลักความจำเป็นและได้สัดส่วน (Proportionate) แม้ว่าการแก้ไขมาตรา 14 (1) สะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการแยกหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตออกไปเพื่อไม่ให้ดำเนินคดีซ้ำซ้อนกับกฎหมายอาญาหมิ่นประมาท ซึ่งจัดว่าสอดคล้องกับหลักความจำเป็นและได้สัดส่วน แต่ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ตามอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์และกฎหมายต่างประเทศพบว่ามีการกำหนดองค์ประกอบที่จำกัดกว่ามาตรา 14 (1) นอกจากนี้ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบ “ข้อมูลบิดเบือน” แล้ว ยังไม่ได้นำเนื้อหาข้อมูลเท็จหรือจริงมาเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ด้วย ซึ่งสะท้อนเจตนารมณ์กำหนดความผิดฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ให้แคบและจำกัดเฉพาะการกระทำที่มุ่งต่อการรับรู้หรือประมวลผลของระบบหรือโปรแกรม มิใช่การหลอกลวงมนุษย์ที่สามารถปรับใช้กฎหมายอาญาฉ้อโกงได้อยู่แล้ว ดังนั้น การที่มาตรา 14 (1) บัญญัติขึ้นด้วยองค์ประกอบที่กว้างกว่าและอาจทับซ้อนกับกฎหมายอาญาฐานฉ้อโกง อีกทั้งยังมีองค์ประกอบที่กว้างจนนำไปใช้กับการเผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนในแง่การวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่ใช่การฉ้อโกงทรัพย์สินจึงมีแนวโน้มเกินความจำเป็นและไม่ได้สัดส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขกฎหมายโดยเสนอให้มีการแก้ไขโดยตัดถ้อยคำ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” จากมาตรา 14 (1) ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ฐานความผิดนี้ไม่กว้างเกินไปจนครอบคลุมการกระทำอื่นที่มีโทษการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ เช่น การสื่อสารแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือประเด็นสาธารณะต่างๆ อันเป็นการสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนเช่น หลักความแคบและเจาะจง หลักความจำเป็นและได้สัดส่วน ขอบเขตการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้มีประเด็นทางกฎหมายในขอบเขตการศึกษาจำกัดเฉพาะวิเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 โดยไม่มีขอบเขตการศึกษาค่าประกอบอื่นของอนุมาตราอื่น ซึ่งมีขอบเขตกว้างและตีความได้หลายนัยเช่นกัน โดยเฉพาะ “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม” ซึ่งควรได้มีการศึกษาวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Council of Europe (2001). *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Cybercrime*, No. 86, [Online]. Available https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/7_conv_budapest_en.pdf [2020, 15 September]
- คณะชีพ ทองรวีวงศ์ (2563) กฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เล่ม 1 : ภาคความผิดต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบและข้อมูลคอมพิวเตอร์ , กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- คณะชีพ ทองรวีวงศ์ (2564). กฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เล่ม 2 : ภาคการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ สแปม และความผิดอื่น, กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- คณะชีพ ทองรวีวงศ์ (2561) การพัฒนากฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล, รายงานวิจัย (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต).
- Lewis D. Sargentich (1970) *The First Amendment. Overbreadth Doctrine*, Harvard Law Review. 844
- Puddephatt, Andrew (2005) *Freedom of Expression, The Essentials of Human Rights*, Hodder Arnold.
- Kanathip Thongraweewong (2018). Legal limitations relating to the Application of Thai Computer-related Crime Act of B.E. 2560 to the case of “Phishing”. *Kasem Bundit Journal* , Volum 19 special edition, May-June.2018.
- United Kingdom’s House of Commons Digital, Culture, Media and Sport Committee (2018), *Disinformation and ‘fake news’: Interim Report* [Online]. Available : www.parliament.uk/dcmscom [2019, 19 November]
- Cherdantseva, Yulia and Hilton , Jeremy (2013). “Information Security and Information Assurance. The Discussion about the Meaning, Scope and Goals,” in *Organizational, Legal, and Technological Dimensions of Information System Administrator*, eds. Fernando Almeida and Irene M. Portela (IGI Global Publishing, 2013).

Bychawska-Siniarska, Dominika (2017). Protecting the right to freedom of expression under the European convention on human rights : A handbook for legal practitioners, Council of Europe.

Werhan, Keith (2004), Freedom of Speech: A Reference Guide to the United States Constitution , Praeger.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : [https://dictionary.orst.go.th/\[2563, 22 พฤศจิกายน\]](https://dictionary.orst.go.th/[2563, 22 พฤศจิกายน])

สำนักนายกรัฐมนตรี (2559), หนังสือที่ นร 0503/14561 เรื่อง เสนอร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ..... พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล, ลงวันที่ 26 เมษายน 2559.